

บทสารคดีทางวิทยุ รายการ “จิตวิทยาเพื่อคุณ”

โดย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความยาว 3 นาที

ออกอากาศ ณ สถานีวิทยุจุฬาฯ 101.5 เมกกะเฮิร์ต

วันที่ 24 กันยายน 2550 เวลา 9.55-9.58 น.

ตอนที่ 1: “ความซับซ้อนของคุณธรรม”

เพลงเปิดรายการ	7 วินาที
ผู้ดำเนินรายการ	<p>สวัสดีค่ะ คุณผู้ฟัง รายการจิตวิทยาเพื่อคุณ ในสัปดาห์นี้อาจารย์ สันทัต พรประเสริฐมานิต จากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝากเรื่อง “ความซับซ้อนของคุณธรรม” มาคุยกับคุณผู้ฟังนะคะ</p> <p>ในช่วงรัฐบาลนี้ จะได้ข่าวเรื่องของการส่งเสริมคุณธรรมในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน หรือในระบบราชการเองก็ดี ทางคณะจิตวิทยา จุฬาฯ ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการ ในการประเมินคุณธรรมจากนักเรียน นิสิต นักศึกษาทั่วประเทศ ว่าโครงการคุณธรรมนำความรู้ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำไป มีผลต่อคุณธรรมของนักเรียน นิสิต นักศึกษามากน้อยเพียงใด</p> <p>หลายคนอาจคิดว่า คุณธรรมสามารถวัดได้โดยจากการประเมินพฤติกรรมโดยตรง เช่น เด็กช่วยเหลือเพื่อนทำงาน แต่อย่างไรก็ตาม การมองด้วยพฤติกรรมเพียงแค่มิติเดียว อาจประเมินเด็กไม่ถูกต้อง และพฤติกรรมอาจจะไม่ใช่สิ่งที่บ่งบอกถึงคุณธรรม ดิฉันจะลองยกตัวอย่างแล้วให้คุณผู้ฟังลองพิจารณาดูว่าพฤติกรรมเหล่านี้แสดงถึงการมีคุณธรรมหรือไม่คะ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สมศักดิ์ทำบุญเพื่อเอาหน้า ให้คนอื่นชม 2) สมศักดิ์ทำบุญเพราะตามเพื่อน 3) สมศักดิ์ทำบุญเพราะหวังว่าชาติหน้าจะได้ดี 4) สมศักดิ์ทำบุญเพราะต้องการช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน <p>ลองดูอีกหนึ่งตัวอย่างนะคะ ดูว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็น</p>

	<p>พฤติกรรมแสดงออกถึงการไม่มีคุณธรรมหรือไม่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สมศรีจำเป็นต้องขโมยเงิน เพื่อไปช่วยเหลือคนยากจน 2) สมศรีจำเป็นต้องขโมยเงิน เพื่อนำเงินไปรักษาพ่อแม่ 3) สมศรีจำเป็นต้องขโมยเงิน เพื่อนำไปใช้จ่ายในครอบครัว 4) สมศรีจำเป็นต้องขโมยเงิน เพื่อนำเงินไปใช้หนี้พินัน <p>พฤติกรรมเหล่านี้ไม่มีเหตุผลว่า พฤติกรรมใดแสดงออกหรือไม่ ได้แสดงออกถึงความมีคุณธรรม เพราะว่าต่างคนต่างมีมุมมองที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งหนึ่งที่สามารถสรุปได้ใน ณ ที่นี้คือ พฤติกรรมเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถสรุปได้ว่าใครมีคุณธรรมหรือไม่ คุณธรรม เราจะต้องมองถึงเหตุผล แรงจูงใจ หรือสิ่งต่างๆ อีกมากมายที่เกี่ยวข้องต่อการแสดงออกพฤติกรรมเหล่านั้น ในวันพรุ่งนี้ มาคุยกันว่าสิ่งกระบวนการที่อยู่ภายใต้พฤติกรรมคุณธรรมมีอะไรบ้าง สวัสดิ์ค่ะ</p>
เพลง	20 วินาที

บทสารคดีทางวิทยุ รายการ “จิตวิทยาเพื่อคุณ”

โดย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความยาว 3 นาที

ออกอากาศ ณ สถานีวิทยุจุฬาฯ 101.5 เมกกะเฮิร์ต

วันที่ 25 กันยายน 2550 เวลา 9.55-9.58 น.

ตอนที่ 2: “ความซับซ้อนของคุณธรรม”

เพลงเปิดรายการ	7 วินาที
ผู้ดำเนินรายการ	<p>สวัสดีค่ะ คุณผู้ฟัง รายการจิตวิทยาเพื่อคุณ มาพบกับคุณผู้ฟังอีกครั้งนะคะ ในวันนี้ อาจารย์ สันต์ พรประเสริฐมานิต จากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะมาคุยกับคุณผู้ฟังเรื่อง “ความซับซ้อนของคุณธรรม” ต่อนะคะ</p> <p>เมื่อวานนี้ ได้กล่าวไว้แล้วว่าพฤติกรรมคุณธรรมที่แสดงออกเพียงอย่างเดียว ไม่อาจบ่งบอกถึงคุณธรรมได้ วันนี้จะมากล่าวถึงกระบวนการก่อนการแสดงออกพฤติกรรมเหล่านั้น</p> <p>ก่อนที่คนเราจะแสดงออกถึงพฤติกรรมคุณธรรม จะมีการประมวลข้อมูลที่ผ่านเข้ามา เช่น เพื่อนมาพูดจาไม่ดีกับเรา คำพูดน้ำเสียง ท่าทางของเพื่อนก็เป็นสิ่งเร้าที่ผ่านระบบประสาทเข้ามาในสมองของเรา ต่อไปก็ต้องดูว่าเราสนใจสิ่งที่เพื่อนทำหรือไม่ ถ้าไม่สนใจเราก็จะไม่ตอบสนองอะไร แต่ถ้าหากเราสนใจ เราก็จะนำข้อมูลเหล่านี้ไปตีความ การตีความสิ่งเร้าหนึ่ง สามารถตีความได้หลายแบบ เช่น เพื่อนแหย่เราเล่น เพื่อนแกล้งเรา เพื่อนต่อว่าเรา และอื่นๆ อีกมากมาย เมื่อผ่านการตีความแล้ว เราก็กำหนดเป้าหมายในการตอบสนอง เช่น เพื่อนว่าเรา เราต้องล้างแค้น เราก็จะหาทางตอบสนอง พิจารณาจนกระทั่งเลือกทางตอบสนองที่ดีที่สุดในการบรรลุเป้าหมาย แล้วก็แสดงพฤติกรรมออกมา หลังจากแสดงพฤติกรรมแล้ว ก็จะเกิดผลลัพธ์ซึ่งจะมาเป็นสิ่งเร้าใหม่อีกครั้ง</p> <p>อย่างไรก็ตาม กระบวนการใส่ใจ กระบวนการตีความ กระบวนการกำหนดเป้าหมาย กระบวนการเลือกตอบสนองของแต่ละ</p>

	<p>ละคนก็แตกต่างกันไป ยกตัวอย่างเช่น ความก้าวร้าวประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่าความก้าวร้าวแบบตอบสนอง บุคคลที่ก้าวร้าวแบบนี้ มักจะเป็นคนตีความสิ่งเร้าว่ามาคุกคามตนเกินจริง เช่น เพื่อนแหย่เล่น ก็ตีความว่าเพื่อนมาแกล้ง แล้วเกิดการตอบสนองแบบก้าวร้าว</p> <p>ความก้าวร้าวอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่าความก้าวร้าวแบบตั้งใจใส่ เป็นการเลือกแสดงความก้าวร้าวเพื่อวัตถุประสงค์อะไรบางอย่าง เช่น แกล้งเพื่อนเพื่อความสุขของตนเอง คนที่ก้าวร้าวแบบนี้จะเลือกตอบสนองเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองไปในเชิงก้าวร้าว</p> <p>ในวันพรุ่งนี้ เราจะมาคุยกันต่อว่า ที่บอกว่าคนมีกระบวนการประมวลข้อมูลแตกต่างกัน มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้คนมีกระบวนการเหล่านี้แตกต่างกัน สวัสดิ์ดีค่ะ</p>
เพลง	20 วินาที

บทสารคดีทางวิทยุ รายการ “จิตวิทยาเพื่อคุณ”

โดย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความยาว 3 นาที

ออกอากาศ ณ สถานีวิทยุจุฬาฯ 101.5 เมกกะเฮิร์ต

วันที่ 26 กันยายน 2550 เวลา 9.55-9.58 น.

ตอนที่ 3: “ความซับซ้อนของคุณธรรม”

เพลงเปิดรายการ	7 วินาที
ผู้ดำเนินรายการ	<p>สวัสดีค่ะ คุณผู้ฟัง รายการจิตวิทยาเพื่อคุณ มาพบกับคุณผู้ฟังอีกครั้งนะคะ ในวันนี้ อาจารย์ สันทัต พรประเสริฐมานิต จากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะมาคุยกับคุณผู้ฟังเรื่อง “ความซับซ้อนของคุณธรรม” ต่อนะคะ</p> <p>ครั้งก่อนหน้านี้ได้พูดถึง กระบวนการประมวลข้อมูลของคนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้พฤติกรรมคุณธรรมแสดงออกที่แตกต่างกัน และยกตัวอย่างเรื่องความก้าวร้าวว่า ความก้าวร้าวแต่ละประเภท ก็จะมีกระบวนการประมวลข้อมูลที่แตกต่างกัน วันนี้จะกล่าวถึงปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อกระบวนการประมวลข้อมูลนี้</p> <p>สิ่งแรกที่เกี่ยวข้องอย่างมากคือ ความคิดในมุมกว้าง หรือที่เรียกว่า “การเอาใจเขา มาใส่ใจเรา” นั่นเอง ในวัยเด็ก เด็กจะไม่เข้าใจมุมมองของคนอื่น ที่เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมช่วยเหลือออกมา ก็อาจเป็นเพราะเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง แต่ ถ้าเด็กคนนี้ได้โตขึ้น เด็กก็จะเริ่มเข้าใจว่ามุมมองของคนอื่นเป็นอย่างไร ถ้าแสดงออกถึงพฤติกรรมช่วยเหลือนี้แล้ว คนอื่นจะรู้สึกอย่างไร จนกระทั่งเด็กคนนี้ได้โตขึ้นอีก เด็กจะเริ่มเข้าใจมุมมองของสังคม ว่าถ้าทุกคนช่วยเหลือกัน โลกจะเป็นอย่างไร ถ้าทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบจะเป็นอย่างไร เด็กจะเริ่มมีความคิดของตนเอง และสร้างปรัชญาชีวิตของตนขึ้นมา</p> <p>ความคิดในมุมกว้างนี้จะเกิดจากพัฒนาการทางปัญญาของเด็ก การที่เด็กจะพัฒนาตนเองให้คิดในมุมกว้างได้ เกิดจากเด็กได้</p>

	<p>แลกเปลี่ยนความคิดมุมมองจากผู้อื่นที่มีความคิดที่กว้างกว่า เช่น เพื่อนที่มีพัฒนาการสูงกว่า หรือผู้ใหญ่ที่แลกเปลี่ยนแนวคิดกับเด็ก</p> <p>อย่างไรก็ตาม ความคิดในมุมมองกว้างอาจจะไม่สามารถทำนาย พฤติกรรมคุณธรรมได้ทั้งหมด ผู้ใหญ่ที่มีความสามารถในการคิดมุม กว้างก็ไม่จำเป็นจะต้องแสดงพฤติกรรมคุณธรรมทุกคน ยังมีสิ่งอื่นอีก มากมายที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการประมวลข้อมูลทางด้าน คุณธรรม วันพรุ่งนี้ จะมาคุยกันต่อว่าปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการประมวลข้อมูลก่อนการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม มี อะไรบ้าง</p>
เพลง	20 วินาที

บทสารคดีทางวิทยุ รายการ “จิตวิทยาเพื่อคุณ”

โดย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความยาว 3 นาที

ออกอากาศ ณ สถานีวิทยุจุฬาฯ 101.5 เมกกะเฮิร์ต

วันที่ 27 กันยายน 2550 เวลา 9.55-9.58 น.

ตอนที่ 4: “ความซับซ้อนของคุณธรรม”

เพลงเปิดรายการ	7 วินาที
ผู้ดำเนินรายการ	<p>สวัสดีค่ะ คุณผู้ฟัง รายการจิตวิทยาเพื่อคุณ มาพบกับคุณผู้ฟังอีกครั้งนะคะ ในวันนี้ อาจารย์ สันทัต พรประเสริฐมานิต จากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะมาคุยกับคุณผู้ฟังเรื่อง “ความซับซ้อนของคุณธรรม” ต่อนะคะ</p> <p>ครั้งก่อนหน้านี้ได้พูดถึงความคิดในมุมกว้าง ว่าความคิดมุมกว้างเกี่ยวข้องกับกระบวนการประมวลข้อมูลก่อนการแสดงพฤติกรรมคุณธรรม หากคนใดมีความคิดในมุมกว้าง ก็จะมองหลากหลายมุมมากขึ้น ก่อนการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมา</p> <p>นอกจากความคิดมุมกว้างแล้ว การรับรู้ผลที่ตามมาของการแสดงพฤติกรรมคุณธรรมยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมด้วย ยกตัวอย่างเช่น หากแสดงความก้าวร้าวออกมา จะเกิดอะไรขึ้น หากช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มจะเกิดอะไรขึ้น ซึ่งผลที่ตามมา อาจจะเป็นผลลัพธ์ภายนอกก็ได้ เช่น เพื่อนมีมิตรไมตรี หรือเป็นผลลัพธ์ภายในก็ได้ เช่น ภูมิใจ เสียใจ รู้สึกผิด</p> <p>หากรับรู้ผลที่ตามมาของการแสดงพฤติกรรมเป็นในทางที่ดี คนจะรู้สึกดีต่อการแสดงพฤติกรรมนั้น เมื่อรู้สึกดีแล้ว ก็จะมีแนวโน้มตั้งใจทำพฤติกรรมนั้นในอนาคต ถ้าโอกาสเอื้ออำนวย</p> <p>อีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคุณธรรม คือ ความคิดของบุคคลสำคัญรอบตัว ท่านอาจจะเคยได้ยินว่า วัยรุ่นเลียนแบบทำสิ่งต่างๆ ตามเพื่อน ซึ่งในวัยรุ่นนั้น เพื่อนถือว่าเป็นบุคคลสำคัญ</p>

	<p>สำหรับเขา หากเพื่อนเห็นว่าพฤติกรรมอะไรดี สิ่งนั้นก็จะมีอิทธิพลมากต่อการแสดงออกพฤติกรรม หากเป็นวัยเด็ก อิทธิพลของพ่อแม่ อิทธิพลของครู ก็จะมีส่วนในการแสดงพฤติกรรมของเด็กมาก</p> <p>ยังมีอิทธิพลอื่นที่มากเกี่ยวข้องต่อการแสดงพฤติกรรม คุณธรรมจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถกล่าวถึงในที่นี้ได้ ท่านจะเห็นว่าพฤติกรรมคุณธรรมซับซ้อนมาก และไม่สามารถตัดสินว่าคนมีคุณธรรมหรือไม่ จากการมองเพียงแค่สิ่งที่คนแสดงออกเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้ “จงระวังไว้ว่าอย่าตัดสินคนจากสิ่งที่เห็นเพียงเท่านั้น” วันพรุ่งนี้ จะมาคุยกันต่อว่า เราจะเสริมสร้างคุณธรรมได้อย่างไรบ้าง สวัสดีค่ะ</p>
เพลง	20 วินาที

บทสารคดีทางวิทยุ รายการ “จิตวิทยาเพื่อคุณ”

โดย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความยาว 3 นาที

ออกอากาศ ณ สถานีวิทยุจุฬาฯ 101.5 เมกกะเฮิร์ต

วันที่ 28 กันยายน 2550 เวลา 9.55-9.58 น.

ตอนที่ 5: “ความซับซ้อนของคุณธรรม”

เพลงเปิดรายการ	7 วินาที
ผู้ดำเนินรายการ	<p>สวัสดีค่ะ คุณผู้ฟัง รายการจิตวิทยาเพื่อคุณ มาพบกับคุณผู้ฟังอีกครั้งนะคะ ในวันนี้ อาจารย์ สันต์ดี พรประเสริฐมานิต จากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะมาคุยกับคุณผู้ฟังเรื่อง “ความซับซ้อนของคุณธรรม” ต่อนะคะ</p> <p>ก่อนหน้านี้ได้พูดคุยถึงความซับซ้อนของคุณธรรม ว่าการตัดสินคุณธรรมของคนอื่น ไม่สามารถมองได้เพียงแค่พฤติกรรมเพียงอย่างเดียว การที่คนไม่มีคุณธรรม อาจจะเป็นไปได้ว่า เขาอาจจะเด็กเกินไปที่จะคิดในมุมกว้างได้ เขาอาจไม่เข้าใจว่าผลที่ดีของการแสดงพฤติกรรมคุณธรรมเป็นอย่างไร เขาอาจจะอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ไม่ได้ให้คุณค่าแก่พฤติกรรมคุณธรรม กระบวนการที่แตกต่างกันเหล่านี้ ก็จะต้องใช้วิธีเสริมสร้างคุณธรรมที่แตกต่างกัน</p> <p>ตอนนี้เราจะกล่าวถึงวิธีการส่งเสริมคุณธรรม ก่อนหน้านี้ได้กล่าวถึงกระบวนการเสริมสร้างคุณธรรมรูปแบบหนึ่ง คือ การชวนให้เด็กมองความคิดในมุมกว้างมากขึ้น สิ่งนี้ไม่อาจสร้างได้โดยการสอนหลักการให้กับเด็ก แต่จะต้องให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เช่น อาจจะทำให้เด็กได้ไปดูคนด้วยโอกาส อาจแสดงความรู้สึกของตนให้เด็กรู้ว่าสิ่งที่เด็กได้ทำ ส่งผลกระทบอะไร เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์มากขึ้น ก็จะทำให้เด็กมีความคิดที่กว้างขึ้น และสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กได้สร้างปรัชญาชีวิตของตนเองจากมุมมองที่หลากหลายได้</p> <p>ประสบการณ์ตรงอีกส่วนหนึ่ง ที่มีผลกับเด็กมาก คือ ตัวอย่างในชีวิตจริง หากบอกกับเด็กว่าการทะเลาะกัน การตัดสิน</p>

	<p>ปัญหาด้วยกำลังเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ถ้าคนในครอบครัวแสดงด้วยตนเอง ก็ไม่สามารถทำให้เด็กเชื่อคำพูดเหล่านั้นได้</p> <p>วิธีการสร้างกรอบวินัยแก่เด็ก ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สามารถส่งเสริมคุณธรรมเด็กได้ จากงานวิจัยพบว่า พ่อแม่ที่ใช้การอธิบายให้เด็กฟังว่าพฤติกรรมใดควรทำ พฤติกรรมใดไม่ควรทำ ส่งผลดีกว่าการแสดงอำนาจของพ่อแม่ให้เด็กทำตามกรอบที่ตนเองตั้ง โดยไม่อธิบายเหตุผล หรือการแสดงการไม่ยอมรับ การไม่ให้ความรัก ถ้าเด็กไม่ทำตาม เพราะหากพ่อแม่แสดงอำนาจ หรือถอนความรัก เด็กจะทำพฤติกรรมคุณธรรมเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ การถอนความรัก ไม่ได้สร้างคุณธรรมในตัวเด็กอย่างถาวร</p> <p>โดยสรุปแล้ว คุณธรรมเป็นสิ่งที่ซับซ้อน มีกระบวนการที่ซับซ้อนก่อนแสดงคุณธรรม การเสริมสร้างคุณธรรม ก็ต้องพิจารณาให้ละเอียด สร้างเสริมคุณธรรมให้ถูกต้อง มิเช่นนั้นการเสริมสร้างอาจไม่เกิดผลตามที่ต้องการ สวัสดิ์ดีค่ะ</p>
เพลง	20 วินาที